

Probables emissions monetàries a Prades en temps de Joan II

JAUME BENAGES

Un ventall de jaciments, que han donat nombroses troballes prehistòriques en els plans de Prades, ens porten a creure que ja des de l'antiguitat aquest indret fou un lloc habitat per l'home.

Les investigacions de Salvador Vilaseca, en aquest sentit, sobre les cavitats que ocupen actualment l'Abellera i prop de la cova del Gendral,¹ així com les troballes de ceràmica acanalada, corresponent al període de transició del bronze al ferro,² ens ho confirmen.

Les troballes de dues moles de molí, *pòndus*, fragments de ceràmica, plom i especialment dues monedes de la seca d'Iltirta, en una finca de la partida de Rusinyol del terme de Prades,³ ens donen assentaments de l'època romanorepublicana dels segles II i I aC. Així mateix tenim constància oral i actual de diverses troballes esporàdiques monetàries tant d'època republicana com imperial.

Posteriorment les muntanyes de Prades foren lloc de refugi de nombrosos sarraïns que fugiren del pas dels francs. El fet que el comte de Barcelona Berenguer Ramon ocupés l'any 1089 les planes del Camp de Tarragona obligà els àrabs a restar en aquestes muntanyes i aixecar fortificacions. Prades es convertí en una avançada de la veïna Siurana fins que aquesta fou conquerida el 24 d'agost de 1153.⁴

1. S. VILASECA, «Descobriments d'una cova prehistòrica i altres recerques pels voltants de Prades». *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, vol. XIX, p. 136-143. Barcelona, 1919.

2. TORRELL DE REUS-Ignasi PLANAS DE MARTÍ, *Llibre de Prades*. Ajuntament de la Vila Comtal de Prades, 1982.

3. Manuel SANZ I MARTÍNEZ, «Hallazgos ibéricos en Prades», extracte del *Boletín Arqueológico*, 1971-1972. Real Sociedad Arqueológica Tarraconense. Tarragona, 1972.

4. TORRELL DE REUS-Ignasi PLANAS DE MARTÍ, *Llibre de Prades*, citat.

L'any 1159 Ramon Berenguer IV atorgà la carta de població a Prades. Més tard, Jaume II succeí el seu germà Alfons el Franc l'any 1291. Un dels seus deu fills de la primera muller, Ramon Berenguer, rebé la donació del comtat de Prades en un acte públic a la catedral de Barcelona, el dia 6 de maig de 1324. Aquest comtat, a més de viles i castells, comprenia els pobles de Prades, Vilanova de Prades, Ulldemolins, Albarca, Cornudella, Siurana, Arbolí, Vilaplana, Almusara, Mont-ral, Farena, Capafonts i la Febró.⁵

Dintre de les condicions, en el document de constitució del comtat, es feia pa-lès que el comte de Prades no podia encunyar cap tipus de moneda i havia d'usar en tot moment *monetis generaliter curribilibus*.⁶

Recollim dos moments en què tenim constància de pagaments efectuats en diners de l'època, relatius a la vila de Prades. El primer el trobem el 1335 quan Jaume II assignà a Berenguer Cerdà, escrivà i notari de Prades, un salari anual de 200 sous.⁷

En segon lloc, el 9 de gener de 1341 es documentà una permuta de Ramon Berenguer al seu germà Pere dels comtats de Prades i d'Empúries; feia efectiu per la compensació 30.000 lliures barcelonines fet que amagava dins de la transacció el descobriment de mines de ferro a Prades.⁸

Un moment en què Prades sembla tenir el dret de batre monedes, menuts o pe-llofes el trobem a la Guerra dels Segadors⁹.

Segons conclusions de M. Crusafont,¹⁰ sembla que Prades va disposar del dret de batre monedes de plom o incuses entre el 1564, o abans, i la Guerra de Separació (1640-1652).

Sembla que, actualment, les úniques monedes publicades fins al moment i atribuïdes clarament al comtat de Prades són dues monedes incuses de llautó núm. 2002 i 2003 de *La moneda catalana local*¹¹ i un diner de plom publicat a la circular informativa del Grup Filatèlic i Numismàtic de Terrassa.¹²

La nostra aportació dins d'aquesta seca és, en primer lloc, la confirmació del plom ja publicat, ja que en el nostre es pot apreciar molt clarament tant el nom de la vila de l'anvers com les quatre roses (sis punts al voltant d'un punt central) dintre d'un quadrat.

5. *Idem*.

6. *Idem*.

7. *Idem*.

8. *Idem*.

9. Eufemià FORT I COGUL, *La llegenda sobre Margarida de Prades*. Fundació Salvador Vives Casajuana. Gráficas Marina, Barcelona, 1970.

10. M. CRUSAFONT I SABATER, *La moneda catalana local (segles XIII-XVIII)*. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (Institut d'Estudis Catalans), Barcelona, 1990.

11. *Idem*.

12. Ricard FONT I SERRA, «Un diner de plom de Prades a la comarca del Baix Camp», *Grup Filatèlic i Numismàtic Terrassa*, any XXX, núm. 302, juliol-agost de 1995.

Ara bé, el segon plom també porta el nom de Prades a l'anvers, però en el revers veiem un escut en cairó amb les armes catalanes i probablement dins una orla.

La descripció de les dues peces és la següent:

1. Senyal de plom

a/ PRA-DES en dues línies i en un punxó rectangular

r/ Quadrat o cairó amb quatre roses

pes: 1,65 g Ø 15 mm ref.: Font (1995)

2. Senyal de plom

a/ PRA-DES en dues línies i en un punxó rectangular

r/ Cairó amb armes catalanes i potser orla

pes: 1,35 g Ø 16,5 mm Inèdit

Les lletres de la llegenda són gòtiques de bona factura i, per bé que els punxons de l'anvers semblen del mateix encuny, no es pot assegurar.

Obrim ara l'interrogant que se'ns planteja: en quin moment foren encunyats aquests diners de plom?

D'una banda, les lletres gòtiques ens fan suposar una emissió anterior als moments de notícies o drets de las concessions que abans hem esmentat.

Tanmateix, farem referència a l'encunyació de moneda a la vila de l'Albi. Joaquim Botet¹³ recull el document LXXXXI de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, pàgina 3801, f. 22 que transcrivim: «Albi, 18 de juliol de 1484. Haven L'Universitat de la vila, d'Albi fet manifest al Infant Don Enric, que la llicència que'ls havia sigut concedida d'encunyar menuts de plom en determinada quantitat, mes que beneficiosa els hi era perjudicial, per raó de que les ciutats i viles veïnes no'ls usaven de plom sinó de coure i d'altra forma; l'Infant, revocant la llicència d'encunyacions de plom y ordenant se recullisin previament, els ja encunyats, d'aquelles persones en qual poder estiguessin, mitjansant l'entrega de la llur equivalencia en moneda d'or o de plata; els autorisà pera fabricar menuts de coure, de la mateixa forma, signe y lletres y en igual quantitat que la que s'expressava en la llicència anulada, pera que poguessin usarlos en llurs transaccions els particulars de la vila, ab la condició d'assegurar la llur recullida y cambi en bona moneda corrent d'or o de plata y de que nomenessin persona apta per a realisar el canvi.»

13. Joaquim BOTET i SISÓ, *Les monedes catalanes*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1909, vol. II, p. 336-337.

D'aquest document podem deduir que l'Albi ja tenia abans llicència d'encunyar monedes de plom, i també com a moneda circulant. A més, poblacions properes a ella també batien moneda.

La proximitat de l'Albi amb Prades, tan sols uns 15 km, fa pensar que ben bé podria ésser una d'aquestes poblacions.

Tot partint d'aquesta hipòtesi, veiem que en aquestes dates Prades ja no tenia circulant de plom: tal vegada el desgast d'aquest material per l'ús quotidià hauria esdevingut un fet determinant per a l'adopció del llautó o el bronze de les emissions posteriors.

Ara bé, en quin moment encunyà els ploms?

Després d'aquestes reflexions bé podria ser en l'època de Joan II. L'aliança del comte de Prades, Joan Ramon Folc III de Cardona, amb l'arquebisbe Pere d'Urrea de Tarragona, a favor del rei Joan II, i en contra de Carles de Viana i la Generalitat de Catalunya, desencadenà una cruenta guerra. Fins i tot, el 15 de juny de 1463, el comte de Prades és nomenat capità general de l'Exèrcit del Principat.

No seria estrany que, amb la influència del comte de Prades envers Joan II, fossin autoritzades encunyacions a Prades, al mateix temps que les conegudes de la Selva del Camp i Tarragona, entre els anys 1458 i 1479.